

Utlåtande

Social- och hälsovårdsministeriet

Ärende: Utlåtande om utkast till regeringens proposition som gäller klientavgifter för hemservice, hemsjukvård och serviceboende som kommunerna har ansvar för att ordna. Utlåtandet ges av SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder, som består av Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, Finlands Svenska Synskadade, Svenska Hörsselförbundet och Psykosociala förbundet, tillsammans med Finlands Svenska Handikappförbund (FSH).

Hänvisning: Begäran om utlåtande, 17.7.2014, STM053:00/2013

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) och Finlands Svenska Handikappförbund (FSH) ger sitt utlåtande, eftersom den är av betydelse för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Som medlemmar i Handikappforum hänvisar vi också till Handikappforums utlåtande.

I utlåtandet koncentrerar vi oss på frågor kring funktionsnedsättning och de språkliga rättigheterna.

Enligt WHO beräknas det att omkring 15 procent av den totala befolkningen har någon form av funktionsnedsättning. Om man dessutom beaktar personer med långvarig psykisk ohälsa finns det ca 45 000 personer som behöver någon form av service för personer med funktionsnedsättning på svenska i Finland.

De svenska termerna funktionsnedsättning och funktionshindrad (finskans både vammainen och kehitysvammainen tillsammans) är ett samlingsbegrepp för alla typer av funktionsnedsättningar; sinnes- (syn- eller hörselnedsättning), psykiska-, neurologiska-, neuropsykiatrisk, intellektuella, kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar.

Brister i de språkliga rättigheterna har upprepade gånger konstaterats, dels genom våra kontakter med svenskspråkiga personer och närstående. Bristerna har även konstaterats i Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen (2006, 2009 och 2013) och i internationella expertbedömningar, såsom Europarådets expertkommittés rapport om tillämpningen av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ministerkommittés rekommendationer (2012).

Därför är det viktigt att hemservice, hemsjukvård samt service- och stödboende som kommunerna har ansvar för att ordna, ges tillgängligt även på svenska, finlandssvenskt teckenspråk och med beaktande av även andra behov samt minoriteters behov, eftersom detta utgör en del av vården och servicen samt gör att vården och servicen kan ges mer effektivt utifrån den enskildes behov och blir på grund av detta mer kostnadseffektiv för den enskilde såväl som staten och kommunerna. En effektiv kommunikation utgör en viktig del av vården och servicen och därför är det viktigt att kommunerna upprätthåller svenskspråkig service och vård samt även ger service och vård på finlandssvenskt teckenspråk och beaktar även andra behov.

Det borde införas en bestämmelse över hur tidsåtgången bestäms när service och vård ges, så att inte tio minuters vård och service avrundas uppåt till en halv timme.

Angående måltidsservicen, skall det beaktas att den enskilde inte själv har möjlighet eller kan laga mat själv, därför skall även kostnaderna för måltidsservicens avgifter beaktas, detsamma gäller transportservice och säkerhetsservice. Eftersom dessa kostnader för personer med funktionsnedsättning gör att de inte är likställda med personer utan funktionsnedsättning. På grund av ovanstående är 360 euro per månad ett för högt belopp.

Minimibeloppet för personligt bruk per månad är för lågt. Avgifterna för tillfällig hemservice och sjukvård är för höga.

Förenta nationernas (FN) konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (konventionen om funktionsnedsättning), föreskriver att personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället, rätt till tillgång till information, rätt till personlig rörlighet, rätt till hem och boende. Enligt konventionen om funktionsnedsättning är syftet att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde. Vidare lyfts det fram att personer med funktionsnedsättning innefattar bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra. Med tanke på att medinflytandet vid vård och service skall kunna förverkligas skall det tas hänsyn till att

kommunikation i sig innefattar bland annat språk (talade och tecknade språk och andra former av språk), textning, punktskrift, taktill kommunikation, storstil, tillgängliga multimedier, kompletterande och alternativa former, medel och format för kommunikation baserade på textstöd, uppläst text, lättläst språk och mänskligt tal samt tillgänglig informations- och kommunikationsteknik (IT). Detta för att undvika diskriminering på grund av funktionsnedsättning, så att åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av funktionsnedsättning inte uppstår, utan att fullständigt och faktiskt deltagande samt inkludering i samhället uppstår. Det är viktigt att respekten för olikheter och accepterandet av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten uppfylls och blir en naturlig del i samhället.

På grund av ovanstående är det viktigt att personer med funktionsnedsättning, så långt som är möjligt, likställs med personer utan funktionsnedsättning, för att konventionen om funktionsnedsättningar skall uppfyllas och för att personer med funktionsnedsättningar får den hjälp som de behöver utan diskriminering. Därför är det viktigt att personer med funktionsnedsättning även så långt som det är möjligt likställs med personer utan funktionsnedsättning, även kostnadsmässigt.

Tor Wernér

Ordförande,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Nina af Hällström
verksamhetsledare,
SAMS - Samarbetsförbundet
kring funktionshinder

Anna Caldén

ordförande,
Finlands
Svenska Handikappförbund

Ulf Gustafsson
verksamhetsledare,
Finlands
Svenska Handikappförbund

Sakkunnig: Cecilia Magnusson, SAMS, juridiskt ombud, VH